

خبر

زنانه‌شدن بی‌کاری مردانه‌شدن اشتغال

سودابه رادفرّد*

● در ابتدای دولت یازدهم اقتصاد و اشتغال بعد از موضوع سیاست خارجی، مهم‌ترین چالش پیش‌روی دولت ارزیابی می‌شد و اکنون که در نیمه عمر دولت یازدهم قرار داریم، با حمایت‌های مقام معظم رهبری و تلاش‌های تیم مذاکره‌کننده هسته‌ای، مشکل اول در حال برطرف‌شدن است، اما موضوع اشتغال همچنان در صدر مشکلات اقتصادی قرار دارد. واضح است که با اشتغال و تولید و ایجاد مشاغل پایدار است که سهم یک کشور در معادلات قدرت در عرصه بین‌المللی هم افزایش می‌یابد. قطعاً کشوری با اقتصاد بحران‌زده و دچار رکود و بدتر از آن دارای رکود تورمی و GDP پایین نمی‌تواند انتظار داشته باشد در مجامع بین‌المللی که اساس آن بر پاشنه قدرت اقتصادی می‌چرخد، نظراتش مسموع باشد. اشتغال که می‌تواند با ایجاد مزیت رقابتی برای کشور در جهت نیل به استراتژی‌های کلان و اهداف توسعه مؤثر باشد، باید بیش‌ازپیش مورد توجه قرار گیرد و جامعه باید به این درجه از توسعه‌یافتگی برسد که سهم خود را از کار و فعالیت زن و مرد به‌صورت یکسان طلب کند. زنان که نیمی از پتانسیل جامعه را تشکیل می‌هند و در برنامه چهارم توسعه باید به وضعیت اشتغال ایشان به‌صورت جدی پرداخته می‌شد، چه سهمی از اشتغال و چه روندی را در سال‌های آماری پایه داشته‌اند؟ آمار سال‌های ۸۸ تا ۹۲ از کاهش سهم اشتغال زنان و برعکس افزایش شغل برای مردان، حکایت دارد. طبق آخرین اخبار مرکز آمار و اطلاعات راهبردی منتشرشده در دی‌ماه ۹۳ تعداد شاغلان زن در سال‌های ۸۸ تا ۹۲ با کاهش ۱۴۰۲ درصدی روبه‌رو بوده است و در مقابل نرخ بی‌کاری زنان در همین بازه زمانی از ۱۶٫۸ به ۲۰ درصد رسیده است و در ادامه نرخ شاغلان مرد از ۸۸ تا ۹۲ به میزان پنج درصد افزایش یافته است و این یعنی شکاف جنسیتی اشتغال که اگر با همین روند ادامه یابد قطعاً تا چند سال آینده جامعه با تعداد بیشتر فارغ‌التحصیلان دانشگاهی مؤنث که پذیرفته‌شدگان امروز ورودی‌های دانشگاه‌ها هستند روبه‌رو خواهد شد؛ اما سهم ناچیز اشتغال زنان به آنها اجازه جذب در بازار کار را نخواهد داد و این یعنی هدررفت منابع اصلی کشور. برای دختران، سال‌ها هزینه تحصیل شده اما حالا فرصت برابر برای ورود به بازار کار ندارند و کارفرمایان به دلایل متعدد می‌توانند از جذب آنها خودداری کنند. طبق همین گزارش در این دوره زمانی نسبت جنسیتی بی‌کاری روندی کاهشی داشته است به‌این‌گونه که از ۲۸۳ مرد بی‌کار در مقابل صد زن بی‌کار در سال ۸۸ به ۲۲۱ مرد بی‌کار در مقابل صد زن بی‌کار در سال ۹۲ رسیده است. همچنین نرخ مشارکت مردان در بازار کار ایران معادل ۶۳ درصد اعلام شده است که این میزان برای زنان ۱۲٫۴درصد است. این آمار نشان‌دهنده آن است که برنامه‌های مختلف توسعه حداقل در بخش اشتغال زنان نتیجه مثبتی نداشته و با سیاست‌های کارشناسی‌نشده‌ای مانند طرح دورکاری زنان و... منجر به کاهش شغل و درنتیجه درآمد زنان نیز شده است؛ بنابراین از این منابع انسانی غلیم – که در مدیریت امروز درواقع ارزشمندترین دارایی هر سازمان یا جامعه شناخته می‌شود- باید در برنامه ششم توسعه تا حد ممکن بهره گرفت.

ادامه در صفحه ۱۷

مریم در حال جمع‌کردن چمدانش است؛ چمدانی به بزرگی هشت سال خدمت در مناطق محروم. او به همراه پسر پنج‌ساله‌اش، نیکان، مجبور است برای هشت سال، خدمت اجباری‌اش را در شهرستان ممسنی بگذراند. او با سهمیه‌ای که مطابق قانون برای زن‌ها در نظر گرفته شده، با کسب ۸۰ درصد نمره برای امتحان تخصص رشته قلب یک سال تمام درس می‌خواند؛ به این امید که بعد از گذراندن دوره خدمت دوساله، بتواند به همراه همسرش یک زندگی تازه را شروع کند. آن زمان هنوز نیکان به دنیا نیامده بود و برنامه‌ریزی آنها برای تشکیل زندگی هم قرار نبود. این‌گونه رقم بخورد. مریم یک سال تمام شبانه‌روز درس می‌خواند و درست دو هفته مانده به امتحان، همه‌چیز عوض شد و طبق بخش‌نامه‌ای طول خدمت زنان پزشک از دو سال به هشت سال تغییر کرد. مریم همان‌طور که لباس هایش را در چمدان می‌گذارد، انگار که با خودش حرف می‌زند، می‌گوید: هشت سال، هشت سال آزار...

از مریم می‌خواهم همه‌چیز را برایم تعریف کند و او می‌گوید: «به‌منظور توزیع مساوی پزشکان متخصص در رشته‌هایی که از سوی فارغ‌التحصیلان زن تمایل چندانی برای فعالیت در آن رشته در مناطق محروم و توسعه‌نیافته وجود نداشت، قانونی با عنوان «سهمیه زنان در پذیرش دستیاری رشته‌های تخصصی پزشکی» در سال ۱۳۷۲ به تصویب مجلس رسید که مطابق آن زنانی که از این سهمیه استفاده می‌کردند، ضمن بهره‌مندی از امتیاز پایین‌بودن حد نصاب نمره، متعهد می‌شدند خدمت اجباری خود را طبق برنامه وزارت بهداشت در مناطق محروم انجام دهند. همان‌طوری که یک سری سهمیه‌ها مطابق نظر مجلس تعیین می‌شوند مثل سهمیه شاهد، ابتکار، مناطق محروم و... مدت خدمت این افراد را هم خود مجلس در قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان مشخص کرده است. ما‌جرا این است که از سال ۷۲ تا ۸۲ وزارت بهداشت به مصوبه مجلس عمل می‌کند. هر خانمی هم که مطابق سهمیه پذیرش می‌شد، مدت دو تا چهار سال، حسب اینکه دوره پزشکی عمومی را گذرانده بود یا نه، برای وزارت بهداشت خدمت می‌کرد. سال ۸۲ وزارت بهداشت یک مصوبه داخلی می‌نویسد و مطابق آن قرار می‌شود که طول تعهد خدمت هرکسی که از این سهمیه استفاده کند ۱۲ سال باشد...»

مطابق قانون در این سهمیه خانم‌ها می‌توانند در صورتی که ۹۰ درصد نمره قبلی برای آن رشته را بیاورند، در آن رشته قبول شوند، به این شرط که سه برابر دوره تحصیل (۱۲ سال)، در مناطق محروم کشور خدمت کنند. اما ناگهان همه‌چیز عوض می‌شود، در سال ۱۳۸۶، طبق اعتراض مردانی که با ۸۰ درصد نمره قبول شدند، دیوان عدالت اداری، این سهمیه را مغایر با قانون اساسی شناخته و تمام مردانی که از سال ۱۳۸۲ لغایت ۱۳۸۶ از این سهمیه استفاده کردند، اعلام شد به دفاتر اسناد رسمی مراجعه و سند مجدد تنظیم کنند و مدت تعهد را از ۱۲ سال به دو سال تقلیل دهند و اسناد تعهد قبلی باطل اعلام شد. بعد از این اتفاق، زنانی که از این سهمیه استفاده کرده بودند به دیوان عدالت اداری می‌روند و شکایت‌نامه‌ای را مطابق با حکم قبلی تنظیم می‌کنند؛ هرچند تنظیم این شکایت راه به جایی نمی‌برد و تنها چهار سال از مدت خدمت زنان کم می‌شود و آنها مجبور می‌شوند هشت سال تعهد خدمت خود را انجام بدهند. دراین‌میان تبعیض واضحی بین خانم‌ها و آقایان صورت گرفته است، با وجود اینکه آقایان با نمرات کمتری نسبت به خانم‌ها قبول شدند. هیچ‌کس هم به این سؤال پاسخ نمی‌دهد که چه تفاوتی بین زنی که با نمره ۹۰درصدی در آزمون قبول شده با مردانی که ۸۰ درصد نمره را کسب کرده‌اند، وجود داشت؟ هیچ‌کس به این سؤال جواب نمی‌دهد پس تکلیف زنانی که ازدواج کرده‌اند و همسرانشان در شهرهای بزرگ مشغول به کارند

جامعه

زنان پزشک از تعهد طولانی مدت وزارت بهداشت می‌گویند

هشت سال آزار...

شهرزاد همتی

چه می‌شود؟ در شرایطی که صحبت از تحکیم بنیان خانواده می‌شود، آیا این اجحاف باعث شکاف میان خانواده‌ها نخواهد شد؟

مریم کتاب‌هایش را در چمدان می‌گذارد و می‌گوید: «شوهرم اصلاً با من حرف نمی‌زند. زندگی‌ام شبیه جهنم شده. فکر می‌کنم در این هشت سالی که دور از خانه‌ام خواهم بود، آپا می‌توانم زندگی‌ام را با صمیمیت گذشته حفظ کنم؟»

سهیلا عصبانی است و پشت سر هم حرف می‌زند. او می‌گوید با این کار سر زنان پزشک کلاه گشادی گذاشته‌اند. نقشش را چند ثانیه جیس می‌کند تا بتواند با آرامش بیشتری صحبت کند و می‌گوید: «در هشتادویکمین نشست شورای آموزش پزشکی و تخصصی مورخ ۹۴/۳/۲۵ نسبت به تعیین طول مدت خدمت اجباری مشمولان قانون تخصیص سهمیه به زنان در آزمون دستیاری، مجدداً تصمیم‌گیری شد و طول مدت خدمت از دو تا سه‌برابر تحصیل به دور‌اب‌ر تحصیل برای همه مشمولان سهمیه زنان یکسان تعیین و با تأیید وزیر بهداشت ابلاغ شد. ابلاغ این مصوبه در حالی صورت گرفت که هیات عمومی دیوان عدالت اداری، پرونده این پزشکان متخصص در اعتراض به مصوبه قبلی در نشست ۵۸ شورای آموزش پزشکی و تخصصی (در همین موضوع) را در دست بررسی داشت. مصوبه مورد اعتراض در قسمتی که طول مدت خدمت پزشکان متخصص را پس از اخذ تخصص در نقاط محروم و نیازمند، بیش از مدت ذکرشده در قانون تعیین کرده است، مغایر قانون و خارج از حدود اختیارات شورای آموزش

پزشکی و تخصصی در وضع مقررات دولتی تشخیص داده شده بود. با این شیوه وزارت بهداشت با ابلاغ ۱۳ قانون جدید در نشست ۸۱ درباره مدت خدمت مشمولان و فاقد موضوعیت‌کردن مصوبه قبلی مورد اعتراض در نشست ۵۸ روند رسیدگی در دیوان عدالت اداری را یک روز مانده به روز دادرسی متوقف کرد تا مشمولان سهمیه زنان مجدداً وارد سیکل رسیدگی قضائی درباره مصوبه جدید در نشست ۸۱ شوند». سهیلا می‌گوید: با این اتفاقی که افتاده زندگی زنان زیادی دستخوش رویدادهای ناخوشایندی می‌شود.

۶	۲	۸	۱	۷	۲	۵	۳	۹
۱	۳	۷	۹	۴	۵	۲	۶	۸
۵	۲	۹	۶	۳	۸	۱	۴	۷
۳	۹	۴	۷	۸	۳	۶	۵	۱
۸	۶	۵	۲	۹	۱	۳	۷	۴
۷	۱	۳	۵	۶	۴	۹	۸	۲
۴	۵	۱	۸	۳	۶	۷	۹	۳
۹	۸	۳	۴	۵	۷	۱	۶	۲
۳	۷	۶	۱	۹	۸	۴	۲	۵

۵	۹	۷	۸	۳	۲	۱	۶	۴
۶	۸	۱	۹	۷	۴	۵	۲	۳
۲	۳	۴	۱	۶	۵	۹	۷	۸
۹	۴	۲	۵	۱	۳	۸	۷	۶
۷	۵	۳	۲	۸	۶	۴	۹	۱
۸	۱	۶	۴	۹	۷	۲	۳	۵
۴	۹	۷	۶	۵	۳	۱	۲	۸
۳	۶	۵	۷	۲	۱	۸	۴	۹
۱	۲	۸	۳	۴	۹	۷	۵	۶

۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱
۴	۱	۳	۵	۲	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱
۱	۳	۵	۲	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۴
۲	۱	۳	۵	۲	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱
۳	۲	۱	۳	۵	۲	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۱
۴	۳	۲	۱	۳	۵	۲	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۲
۵	۴	۳	۲	۱	۳	۵	۲	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۳
۶	۵	۴	۳	۲	۱	۳	۵	۲	۱۰	۹	۸	۷	۶	۴
۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۳	۵	۲	۱۰	۹	۸	۷	۵
۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۳	۵	۲	۱۰	۹	۸	۶
۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۳	۵	۲	۱۰	۹	۷
۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۳	۵	۲	۱۰	۸
۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۳	۵	۲	۹
۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۳	۵	۱۰
۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۳	۱۱
۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۱۲
۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱۳

روان‌پزشکی و در صورت وجود دواطلب، ۵۰ درصد سهمیه جراحی عمومی داخلی و قلب را به خانم‌های پزشک قبول‌شده در گزینش کتبی دستیاری اختصاص دهد. وی ادامه داد: پس از اجرای این مصوبه فارغ‌التحصیلان این رشته‌ها عم از مجرد یا متأهل متعهد شدند تا پس از فراغت از تحصیل، براساس برنامه وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی‌ارانه خدمات قانونی را در نقاط محروم و نیازمند ادامه دهند. وی با اشاره به اینکه هم‌اکنون در بیش از ۵۰۰ بیمارستان در مناطق محروم افرادی با شرایط یادشده مشغول فعالیت هستند، گفت: امکان تغییر این قانون وجود ندارد زیرا نیروی جایگزینی هم نیست که بتواند در مناطق محروم حضور یابد و اینکه عده‌ای در زمان انتخاب رشته با قبول شرایط تعهد خدمت و با گرفتن تسهیلات، تحصیل را آغاز کرده و درحال‌حاضر از انجام تعهد خود سر باز می‌زنند و خواهان این هستند که گروهی دیگر به‌جای آنها به مناطق محروم بیایند و تعهدشان را اجرا کنند، آنها رفتاری به دور از عدالت را در پیش گرفته‌اند.

مریم بغضش ترکیده و نیکان را در آغوش نشاندہ و می‌گوید: «ما به دیوان عدالت اداری و مجلس اعتراض کردیم، به آقای لاریجانی اعتراض کردیم و ایشان استعالم کردند و دیدند ما درست می‌گوییم و تشخیصشان این بود که وزارت بهداشت خارج از حیطه وظایفش تصمیم گرفته و این قانون‌گذار است که باید مدت خدمت را تعیین کند. با وجود اینکه مجلس تأکید کرد وزارت بهداشت حق این کار را ندارد، اما من در حال بستن چمدانم هستم تا هشت سال آزار زندگی‌ام را رها کنم. در این ماجرا حقی که مجلس برای خانم‌ها مشخص کرده بود تغییر داده شده الان هم مشکل ما این است که مصوبه مجلس را هیچ ارگانی اجرا نمی‌کند و در شکایتی که ما به دیوان عدالت اداری کردیم، خودشان مهلت خواستند و مصوبه‌ای که ما به آن اعتراض کردیم، فاقد موضوعیت اعلام شد و حقی را که قانون‌گذار به ما داده، ملغی کردند. آنها نمی‌دانند با این کار زندگی زنان را دچار مشکل کرده‌اند؟ مگر تأکید بر این نیست که زن‌ها بتوانند به زندگی مشترکشان برسند؟ من از مسنی با کنترل از راه دور زندگی همسرم را در اصفهان سروسامان بدهم؟ چرا ما باید در آیین‌نامه مستسنا بشویم؟» عبدالرحمان رستمیان، نایب‌رئیس اول کمیسیون بهداشت و درمان مجلس شورای اسلامی، در گفت‌وگو با «شرق» با تکیذ بر ادعای پزشکان زن می‌گوید: «این ماجرا اصلاً امکان ندارد و وزارت بهداشت هم نمی‌تواند برخلاف قانون عمل کند. همین امسال هم قرار شد در مناطق محروم نیروهایی به کار گرفته شوند که رتبه‌های پایین‌تری دارند. از طرفی پزشکان عمومی هم تعهد داده‌اند که در مناطق محروم کار کنند و برای همین تا ۱۴ سال هم نمی‌توانند در آزمون تخصص شرکت کنند. اگر پزشکان زن سندی بر این ادعا دارند، به ما برسانند ما حتماً به آن رسیدگی خواهیم کرد». رستمیان در ادامه تأکید می‌کند: «ما دو نوع تعهد عام و خاص داریم. تعهد خاص مربوط به مناطق محروم است و پزشک تعهد نمی‌دهد در آنجا کار کند و بسیاری از پزشکان هم تعهد نمی‌دهند و در آن آزمون هم شرکت نمی‌کنند. هرچند من هم معتقدم هشت سال برای خانم‌ها خیلی زیاد است، فکر می‌کنم تعهد خاص است که شامل این ماجرا می‌شود. اگر آنها تعهد عام داشته باشند اصلاً مشمول این قانون هشت سال و ۱۲ سال نخواهند شد. این را هم تأکید کنم که وزارت بهداشت برخلاف قانون نمی‌تواند عمل کند. حداقل تا جایی هم که من اطلاع دارم این اتفاق نیفتاده است». حال روز مریم خوش نیست. سهیلا کمکش می‌کند تا در چمدانش را ببندد. نیکان حاج‌وواج نگاهشان می‌کند و مریم به من می‌گوید: «چمدانم را بسته‌ام و شوهرم می‌گوید دیگر به خانه برگرد. و من به این هشت سال فکر می‌کنم. به این هشت سال آزار...».

گزارش

برنامه ششم توسعه آخرین فرصت برای احیای منابع محدود زیستی

● **شرق:** رئیس سازمان حفاظت محیط‌زیست با بیان اینکه برنامه ششم آخرین فرصت تمدنی کشور برای اصلاح روندهای قبلی در حفظ و احیای منابع محدود زیستی کشور و نجات از بحران موجود است، تأکید کرد: با نگرش ملی و همکاری کلیه دستگاه‌های اجرایی، باید برنامه‌ای تنظیم کرد که میزان مصرف منابع زیستی تا پایان برنامه ششم، معادل میزان تجدیدشوندگی این منابع شود. یازدهمین جلسه شورای محیط‌زیست برنامه ششم توسعه با حضور معاون رئیس‌جمهور و رئیس سازمان حفاظت محیط‌زیست، رئیس امور برنامه‌ریزی، آمایش سرزمین و محیط‌زیست سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، معاون توسعه مدیریت، حقوقی و امور مجلس سازمان حفاظت محیط‌زیست، مشاور عالی رئیس سازمان حفاظت محیط‌زیست، نایب‌رئیس کمیته ملی توسعه پایدار و کلیه مدیران و نمایندگان وزارتخانه‌ها و دستگاه‌های مدعو و عضو شورا و نمایندگان سازمان‌های مردم‌نهاد محیط‌زیستی در سالن سرو سازمان حفاظت محیط‌زیست برگزار شد. معصومه ابتکار رئیس سازمان حفاظت محیط‌زیست در این نشست با بیان اینکه برنامه ششم آخرین فرصت تمدنی کشور برای اصلاح روندهای قبلی در حفظ و احیای منابع محدود زیستی کشور و نجات از بحران موجود است، اظهار کرد: با نگرش ملی و همکاری کلیه دستگاه‌های اجرایی باید برنامه‌ای تنظیم کرد که میزان مصرف منابع زیستی تا پایان برنامه ششم، معادل میزان تجدیدشوندگی این منابع شود.

وی با تأکید بر محدودیت شدید منابع آب در

ادامه افزود: ازدست‌رفتن تالاب‌ها، مراتع و افت

سفره‌های آب، آثار ملی دارد که روی صنعت،

کشاورزی، بهداشت و به‌طور کلی روی همه

جوانب توسعه تأثیر می‌گذارد.

نابار این گزارش، سیدمحمد مجابی معاون

توسعه مدیریت، حقوقی و امور مجلس سازمان

حفاظت محیط زیست با ارائه گزارشی از روند

تصویب مواد دائمی در جلسه یازدهم مهر

هیات دولت اعلام کرد: «بند الف ماده ۱۹۲»

با موضوع ارزیابی محیط‌زیست، «بند ب ماده

۱۴۷» درخصوص معافیت سازمان‌ها حفاظت

محیط‌زیست علاوه بر سازمان جنگل‌ها، مراتع و

آبخیزداری کشور از پرداخت هزینه‌های دادرسی

به‌منظور رفع معارض از اراضی دولتی و ملی،

و «بصره ماده ۱۴۸» قانون برنامه پنجم توسعه

مبنی بر لزوم مجوز هیات دولت برای بهره‌برداری

از جنگل‌ها به‌عنوان مواد دائمی به تصویب رسید.

در ادامه رئیس امور برنامه‌ریزی، آمایش

سرزمین و محیط‌زیست سازمان مدیریت و

برنامه‌ریزی کشور گزارشی از روند تهیه و تصویب

برنامه ششم توسعه ارائه و بیان کرد: گزارش

وضع موجود و سیاست‌های راهبردی می‌بایست

حداکثر تا ۲۵ مهر به شورای تلفیق ارسال

شود. همچنین الزاماتی برای تحقق رشد هشت

درصدی تولید ناخالص داخلی و اختصاص ۳۰ تا

۳۵درصد از این رشد از طریق بهره‌وری تدوین و

به شوراها ی برنامه‌ریزی ابلاغ شده است که مفاد

برنامه باید به‌گونه‌ای تدوین شود که هدف رشد

اقتصادی قابل‌دستیابی باشد. وی در ادامه خطوط

راهنا و الزامات، عوامل بنیادی و ساختاری رشد

اقتصادی و منابع کلیدی و بنیادی رشد اقتصادی

را ارائه کرد.

جدول ۲۳۷۹ ■ طراح: ییزن گورانی

افقی:

۱- عدد دو رقمی- دل‌داده وامق- فرکانس رادیویی
۲- مدرک رسمی برای اثبات هویت- قرآن را روی آن گذارده و تلاوت کنند ۳- اندیشه‌ها- ناسزاکوبنی- دفتر حساب روزانه ۴- چراگاه- ناسزا- برای نشان دادن درد بر زبیا می‌آوردند ۵- اهل‌سنت‌بودن- میوه‌ای شیرین و آبدار- عبوس ۶- رطوبت- به نر می‌و مهربانی رفتارکردن- آگاه و باخبر ۷- مرکز استان مرکزی- ازهم‌پاشیدن- سلاحی سرد ۸- شهری در آذربایجان غربی- لیز و چسبناک- عقاب سیاه- پادش ۹- تو سری خور چکش- پیشکار- خودروی باریبری کوچک ۱۰- بی‌کس- درشت و تنومند- پنج ترکی ۱۱- پروردگار ما- به حد مطلوب نرسیده- زینت روی انگشت ۱۲- نفس خسته- درست دانستن سخن یا عملی- داروی افزایش تحرک گشوارش ۱۳- میان تهی- قسمتی از پا- شهری در ترکیه ۱۴- بزرگواری- دروازه‌بان ملی‌پوش فوتبال کشورمان که در باشگاه روبین کارازن توپ می‌زند ۱۵- آلرژی- دیخ‌کننده شتر- گوسفند قربانی.

عمودی:

۱- درز لباس را بازکردن- سرشت و نهاد- بخیل
۲- مسطح و هموار- آسمانی- شهر مقدس برهماپیان
۳- از طوایف ایرانی- جاری‌شدن منابع- می‌بهری به معشوق ۴- معادل فارسی سایت- سازمان پیمان اتلانتیک شمالی ۵- دوستان وقت کل آن به که به... کوشیم- مطلبی را با آپ‌وت‌ب‌ خواندن- ماری سمی و خطرناک ۶- آیینی مبتنی بر تعلیم بودا- بخشش